

Προγραμματισμός σε γλώσσα Python

Καθηγητής Ηλιάδης Λάζαρος
Δρ. Ψαθάς Αναστάσιος Παναγιώτης.

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή στο Προγραμματισμό	7. Συμβολοσειρές
2. Εισαγωγή στην Python	8. Δομές Δεδομένων
3. Τιμές και Τύποι, Μεταβλητές	9. Αρχεία
4. Εκφράσεις, Τελεστές και Σχόλια	10. Εξαιρέσεις
5. Έλεγχος Ροής Εκτέλεσης	11. Αντικειμενοστραφής Προγραμματισμός
6. Συναρτήσεις	12. Γραφική Διεπαφή Χρήστη

Εισαγωγή στο Προγραμματισμό

Υπολογιστής:

- Μηχανή επεξεργασίας δεδομένων
- Μεγάλο αποθηκευτικό χώρο δεδομένων (αριθμών, κειμένων, εικόνων, ήχου, βίντεο)
- Εκτελεί υπολογισμούς και επεξεργάζεται δεδομένα ταχύτερα από τον άνθρωπο
- Εκτελεί λογική σειρά εντολών με συνέπεια, πειθαρχία και για όσες φορές χρειαστεί.
- Οι εντολές δίνονται στον υπολογιστή με τη μορφή προγραμμάτων

Εισαγωγή στο Προγραμματισμό

Πρόβλημα:

- Κάθε ζήτημα που τίθεται προς επίλυση, κάθε κατάσταση που μας απασχολεί και πρέπει να αντιμετωπιστεί.
- Απαιτούν για την επίλυσή τους λογικές σιέψεις και μαθηματικές πράξεις.
- Εισάγουμε στον υπολογιστή τα απαραίτητα δεδομένα με τη βοήθεια διάφορων συσκευών εισόδου.
- Επεξεργάζεται σύμφωνα με τις εντολές που του δίνουμε
- Μετά την επεξεργασία, στις συσκευές εξόδου, παίρνουμε χρήσιμες πληροφορίες και απαντήσεις σχετικές με τη λύση των προβλημάτων μας

Εισαγωγή στο Προγραμματισμό

Επίλυση δύσκολου και σύνθετου προβλήματος, με ή χωρίς τη βοήθεια υπολογιστή, ακολουθούμε συνήθως τα παρακάτω βήματα:

1. Κατανοούμε πλήρως το πρόβλημα.
2. Το αναλύουμε σε απλούστερα υπο-προβλήματα που επιλύονται ευκολότερα.
3. Εκτελούμε οργανωμένα βήματα επίλυσης.

Εισαγωγή στο Προγραμματισμό

Αλγόριθμος: Κάθε πεπερασμένη και αυστηρά καθορισμένη σειρά βημάτων (οδηγιών) για την επίλυση ενός προβλήματος.

Πρόγραμμα: Αποτελεί έναν αλγόριθμο γραμμένο σε γλώσσα κατανοητή για τον υπολογιστή και περιέχει εντολές (οδηγίες) που κατευθύνουν με κάθε λεπτομέρεια τον υπολογιστή.

Εισαγωγή στο Προγραμματισμό

Γλώσσες Προγραμματισμού

- Μια γλώσσα προγραμματισμού θα πρέπει να έχει αυστηρά ορισμένη σύνταξη και σημασιολογία
- Χρησιμοποιούν ειδικά μεταφραστικά προγράμματα που μετατρέπουν τις εντολές των προγραμμάτων σε γλώσσα κατανοητή από έναν υπολογιστή.
- Δημοφιλείς γλώσσες είναι η C, C++, C#, Java, PHP, Javascript, Perl, Lisp, Basic, Ruby και η **Python**.
- Ανάλογα με το είδος του προγράμματος, επιλέγουμε και την κατάλληλη γλώσσα προγραμματισμού.

Εισαγωγή στο Προγραμματισμό

Προγραμματισμός: την εργασία σύνταξης ενός προγράμματος

- **Συντάκτης Κειμένων (editor)** με τον οποίο γράφεται το αρχικό πρόγραμμα, που ονομάζεται **πηγαίο πρόγραμμα** ή **κώδικας (source code)**.
- Μεταφραστικό πρόγραμμα, **μεταγλωττιστή ή διερμηνευτή**, το οποίο μεταφράζει το πηγαίο πρόγραμμα σε αντικείμενο πρόγραμμα ή κώδικα (**object code**). Για Python έχουμε το **IDLE**.
- **Συνδετής (linker)**, συνδέει το αντικείμενο πρόγραμμα ή ένα σύνολο από αντικείμενα προγράμματα με έτοιμα υποπρογράμματα της βιβλιοθήκης της γλώσσας προγραμματισμού ή του προγραμματιστή. Το τελικό πρόγραμμα που παράγεται είναι το **εκτελέσιμο πρόγραμμα ή κώδικας (executable code)**, είναι διατυπωμένο σε γλώσσα μηχανής και μπορεί να εκτελεστεί άμεσα από τον επεξεργαστή του υπολογιστή.
- **Εργαλεία Εντοπισμού Λαθών (debuggers)** με τα οποία ο προγραμματιστής παρακολουθεί τι ακριβώς συμβαίνει στο παρασκήνιο κατά την εκτέλεση ενός προγράμματος, ώστε να βρει και να διορθώσει τυχόν λάθη.

Εισαγωγή στη Python

Python

- Γλώσσα προγραμματισμού γενικής χρήσης
- Διαθέτει αποδοτικές δομές δεδομένων υψηλού επιπέδου
- Υποστηρίζει Αντικειμενοστραφή Προγραμματισμό
- Είναι διερμηνευόμενη (**interpreted**) γλώσσα προγραμματισμού
- Διαθέτει πληθώρα έτοιμων βιβλιοθηκών
- Ο Κώδικας μπορεί να ομαδοποιηθεί σε αρθρώματα (**modules**) και πακέτα (**packages**)
- Μεγάλο Community

Εισαγωγή στη Python

Ιστορία της Python:

- 1989 από τον Ολλανδό Guido van Rossum στο ερευνητικό κέντρο Centrum Wiskunde & Informatica (CWI)
- Διάδοχος της γλώσσας προγραμματισμού ABC
- Αρχικά χρησιμοποιήθηκε ως γλώσσα σεναρίων για το κατανεμημένο λειτουργικό σύστημα Amoeba.
- Η πρώτη έκδοση κυκλοφόρησε το 1991.
- Η ονομασία της οφείλεται στη δημοφιλή κωμική σειρά Monty Python's Flying Circus του BBC της Μεγάλης Βρετανίας (δεκαετία του '70)

Εισαγωγή στη Python

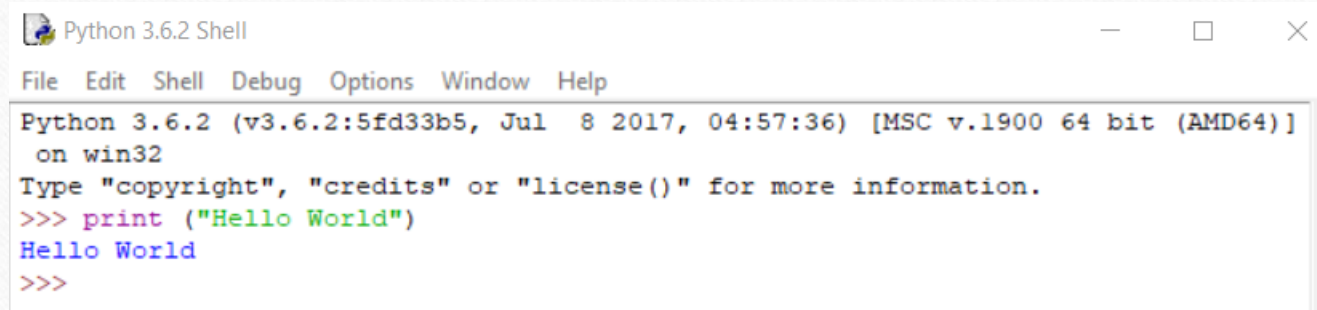
Εγκατάσταση (Windows)

- Επισκεπτόμαστε τον ιστότοπο της Python
<https://www.python.org/downloads/>
- Κατεβάζουμε το νεότερο αρχείο. Μπορούμε να διαλέξουμε μεταξύ 32-bit και 64-bit εγκατάστασης.
- Εκτελούμε το αρχείο της εγκατάστασης

Εισαγωγή στη Python

IDLE (Integrated DeveLopment Environment)

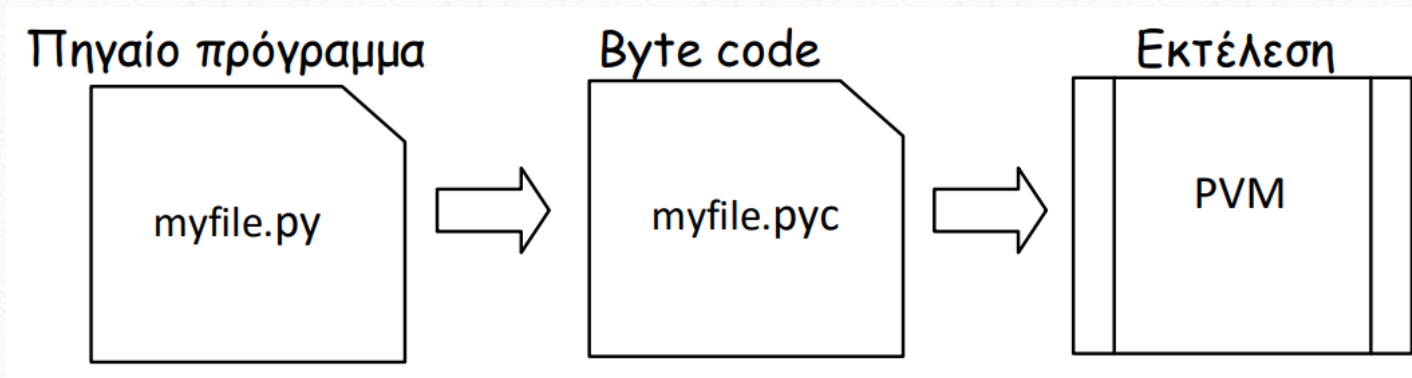
- Ολοκληρωμένο περιβάλλον ανάπτυξης εφαρμογών
- **Παράθυρο Python Shell (κονσόλα του διερμηνευτή της Python)** για διαδραστική και άμεση εκτέλεση εντολών
- **Παράθυρο συντάκτη προγράμματος (editor)**, το οποίο υποστηρίζει πολλές δυνατότητες, όπως χρωματική επισήμανση των εντολών, πολλαπλές αναιρέσεις, κατάλληλη στοίχιση των εντολών και αυτόματη συμπλήρωση εντολών.
- **Αποσφαλματωτή (debugger)** για παρακολούθηση της εκτέλεσης των προγραμμάτων μας με σκοπό την εύρεση σφαλμάτων.
(12.1)


```
Python 3.6.2 Shell
File Edit Shell Debug Options Window Help
Python 3.6.2 (v3.6.2:5fd33b5, Jul 8 2017, 04:57:36) [MSC v.1900 64 bit (AMD64)]
on win32
Type "copyright", "credits" or "license()" for more information.
>>> print ("Hello World")
Hello World
>>>
```


Εισαγωγή στη Python

- Συχνά χρησιμοποιείται για την Python ο όρος «σενάριο» (“script”) αντί «πρόγραμμα» (“program”) για να περιγράψει ένα αρχείο πηγαίου κώδικα.
- Η Python χαρακτηρίζεται και ως γλώσσα σεναρίων (**scripting language**)

Τιμές και τύποι, μεταβλητές

Βασικοί Τύποι Δεδομένων

- Ακέραιοι Αριθμοί (**Integer**) → **int**
- Αριθμοί Κινητής Υποδιαστολής ή δεκαδικοί (**Floating Point**) → **float**
- Συμβολοσειρές ή Ακολουθίες Χαρακτήρων (**String**) → **str** (14.1)

Για αναγνώριση του τύπου της μεταβλητής: **type(μεταβλητή)**

π.χ. 3, 2.5, 'Hello, World!' (Για συμβολοσειρές ' ', " ", "" ") (14.2)

Τιμές και τύποι, μεταβλητές

Μεταβλητή (Τμήμα μνήμης του Υπολογιστή)

Εντολή εκχώρησης (assignment statement)

- το αριστερό που υποχρεωτικά πρέπει να είναι μία μεταβλητή
- το ίσον = (τελεστής εκχώρησης)
- το δεξί μέρος που μπορεί να είναι μία τιμή, μία άλλη μεταβλητή ή μία έκφραση που αποτιμάται (υπολογίζεται) σε μία τιμή (15.1)

Τιμές και τύποι, μεταβλητές

Κανόνες δημιουργίας ονομάτων μεταβλητών

- Τα ονόματα μπορούν να είναι όσο μεγάλα θέλουμε, μπορούν να περιέχουν γράμματα και αριθμούς, πρέπει να ξεκινούν με ένα γράμμα ή τον χαρακτήρα _ (underscore/κάτω παύλα). Αποφεύγουμε ελληνικούς χαρακτήρες. (16.1)
- Τα πεζά διακρίνονται από τα κεφαλαία γράμματα (case sensitive). (16.1)
- Δεν επιτρέπονται κενά, εισαγωγικά, τελείες, κόμματα και άλλοι παρόμοιοι χαρακτήρες. Επιτρέπεται μόνο ο χαρακτήρας _ (underscore/κάτω παύλα), ο οποίος είναι χρήσιμος κυρίως σε ονόματα που αποτελούνται από πολλές λέξεις. (16.1)

Τιμές και τύποι, μεταβλητές

Λέξεις κλειδιά (keywords) της Python (δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως ονόματα μεταβλητών)

['False', 'None', 'True', 'and', 'as', 'assert', 'break', 'class', 'continue', 'def', 'del', 'elif', 'else', 'except', 'finally', 'for', 'from', 'global', 'if', 'import', 'in', 'is', 'lambda', 'nonlocal', 'not', 'or', 'pass', 'raise', 'return', 'try', 'while', 'with', 'yield']

```
>>> import keyword  
>>> keyword.kwlist (17.1)
```

Τιμές και τύποι, μεταβλητές

Η Python παρακολουθεί όλες τις τιμές και αυτόματα τις διαγράφει από τη μνήμη, όταν πάψει να γίνεται αναφορά σε αυτές από κάποια μεταβλητή. Η διαδικασία αυτή ονομάζεται **garbage collection**.

Τι σημαίνει η εντολή εκχώρησης **num = num + 1**; Στα Μαθηματικά δεν έχει νόημα, αλλά στην Python χρησιμοποιείται για να αυξήσουμε την τιμή μιας μεταβλητής κατά ένα. (18.1)

Εκφράσεις, τελεστές, σχόλια

Έκφραση (expression): ένας συνδυασμός από τιμές, μεταβλητές, τελεστές και κλήσεις σε συναρτήσεις.

Τελεστής (operator): ένα σύμβολο (+, etc) ή λέξη κλειδί (and, etc) που αναπαριστά μία λειτουργία. (19.1)

Τελεστής	Όνομα	Εξήγηση	Παραδείγματα
+	Συν	Πρόσθεση αριθμών ή αλληλουχία συμβολοσειρών.	Το $5 + 3$ δίνει 8 Το $'a' + 'b'$ δίνει $'ab'$
-	Μείον	Αφαίρεση ενός αριθμού από έναν άλλο.	Το $50 - 26$ δίνει 24
*	Επί	Γινόμενο δύο αριθμών ή επανάληψη μιας συμβολοσειράς τόσες φορές.	Το $2 * 3$ δίνει 6 Το $'la' * 3$ δίνει $'lalala'$
**	Δύναμη	Ύψωση αριθμού σε δύναμη.	Το $3 ** 4$ δίνει 81 Το $10 ** 2$ δίνει 100 Το $2.0 ** 3$ δίνει 8.0
/	Διά	Διαίρεση δύο αριθμών. Το αποτέλεσμα είναι πάντα δεκαδικός αριθμός.	Το $4 / 3$ δίνει 1.3333333333333333 Το $10 / 2$ δίνει 5.0 Το $1 / 2$ δίνει 0.5
//	Ακέραια Διαίρεση	Διαίρεση δύο αριθμών στρογγυλοποιημένη προς τα κάτω (floor division).	Το $4 // 3$ δίνει 1 Το $1 // 2$ δίνει 0 Το $17 // 3$ δίνει 5 Το $17.1 // 3$ δίνει 5.0
%	Υπόλοιπο	Υπόλοιπο διαίρεσης δύο αριθμών.	Το $11 \% 3$ δίνει 2

Εκφράσεις, τελεστές, σχόλια

- Η Python δεν βάζει όρια στο μέγεθος των ακέραιων αριθμών (21.1)
- Πολύ μικροί ή πολύ μεγάλοι δεκαδικοί αριθμοί γράφονται σε επιστημονική μορφή. (21.2)
- Ισχύει η προτεραιότητα των μαθηματικών στις πράξεις (παρενθέσεις, ρίζες/δυνάμεις, πολλαπλασιασμοί/διαιρέσεις, προσθέσεις/αφαιρέσεις) (21.3)
- **Σχόλια (comments):** Τα σχόλια στην Python αρχίζουν πάντα με τον χαρακτήρα #. Οτιδήποτε ακολουθεί μετά το # αγνοείται από την Python μέχρι το τέλος της γραμμής (προορίζεται για ανάγνωση μόνο από άνθρωπο). (21.4)

Έλεγχος Ροής Εκτέλεσης

- Σε πιο σύνθετα προβλήματα απαιτείται η χρήση κατάλληλων εντολών για έλεγχο συνθηκών, με τελικό σκοπό την επιλογή των απαραίτητων ομάδων εντολών που θα εκτελούνται κάθε φορά που θα «τρέχει» ένα πρόγραμμα (δομή επιλογής).
- Ο έλεγχος μιας συνθήκης, στις περισσότερες γλώσσες προγραμματισμού, βασίζεται στη λογική **Boolean**, όπου υπάρχουν μόνο δύο τιμές (**True** και **False**) και αξιοποιούνται οι λογικοί τελεστές.
- Σε πολλές περιπτώσεις χρειάζεται η πολλαπλή επανάληψη μιας συγκεκριμένης ομάδας εντολών (δομή επανάληψης).

Έλεγχος Ροής Εκτέλεσης

Είσοδος δεδομένων από πληκτρολόγιο: `input('μήνυμα προς τον χρήστη')` (23.1)

Η συνάρτηση `input` επιστρέφει πάντα συμβολοσειρά και έτσι η μεταβλητή δεν δείχνει σε αριθμό. (23.2)

Συναρτήσεις για μετατροπή από έναν τύπο σε έναν άλλο:

- **`float(x)`**: μετατρέπει ακέραιους αριθμούς και συμβολοσειρές σε αριθμούς κινητής υποδιαστολής.
- **`int(x)`**: μετατρέπει αριθμούς κινητής υποδιαστολής («κρόβει» τα δεκαδικά ψηφία) και συμβολοσειρές σε ακέραιους αριθμούς.
- **`str(n)`**: μετατρέπει αριθμούς σε συμβολοσειρές. (23.3)

Συνάρτηση `round( )` η οποία στρογγυλοποιεί δεκαδικούς αριθμούς. (23.4, 23.5, 23.6)

Έλεγχος Ροής Εκτέλεσης

Προσοχή στα παρακάτω

- Οι συναρτήσεις **int** και **float** επιστρέφουν μία τιμή, έναν ακέραιο αριθμό ή έναν αριθμό κινητής υποδιαστολής αντίστοιχα, δεν αλλάζουν τον τύπο μιας μεταβλητής και την τιμή στην οποία αυτή δείχνει. Αν θέλουμε, μπορούμε να εκχωρήσουμε την επιστρεφόμενη τιμή σε μια νέα μεταβλητή.
- Όταν αναμειγνύουμε ακέραιους με δεκαδικούς αριθμούς σε μία έκφραση, η Python αυτόματα μετατρέπει τους ακέραιους σε δεκαδικούς.
- Όταν έχουμε παρενθέσεις στις εντολές μας, θα πρέπει κάθε παρένθεση που ανοίγει να κλείνει κιόλας ή αλλιώς ο αριθμός των αριστερών παρενθέσεων θα πρέπει να ισούται με τον αριθμό των δεξιών παρενθέσεων.
- Αρκετά λάθη προκύπτουν, αν μπερδεύουμε γράμματα του Ελληνικού με γράμματα του Λατινικού αλφάβητου.
- Δεν πρέπει να ξεχνάμε τη διάκριση μεταξύ πεζών και κεφαλαίων γραμμάτων στα ονόματα των μεταβλητών.

Έλεγχος Ροής Εκτέλεσης

Έλεγχος συνθηκών με **λογική Boolean**.

- Βρετανό Μαθηματικό George Boole
- Εισήγαγε την ομώνυμη άλγεβρα που αφορά σε λογικούς κανόνες συνδυασμού των δύο τιμών True (Αληθής) και False (Ψευδής)
- Οι τιμές αυτές ονομάζονται λογικές ή **Boolean** και ο τύπος τους στην Python είναι ο **bool**.
- Ο συνδυασμός των Boolean τιμών γίνεται με τη χρήση τριών βασικών λογικών τελεστών: **not**, **and** και **or**

Έλεγχος Ροής Εκτέλεσης

Πίνακας αλήθειας βασικών λογικών τελεστών

p	q	not p	p and q	p or q
False	False	True	False	False
False	True	True	False	True
True	False	False	False	True
True	True	False	True	True